

İbrahim Arap

Araş. Gör.

Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Bölümü

Türkiye'nin Bilim ve Teknoloji Politikası ve Avrupa Birliği

Batı bilimiyle 18. yüzyılın ikinci yarısında karşılaşmış olan Türkiye'nin bugün bilimde istenilen seviyede olduğu söylenemez. Buna rağmen ölkemizde bilim yapma konusunda gösterilen çaba dikkate değerdir. Hiç kuşkusuz bu çabanın bir bilim politikası ile desteklenmesi gerekir. Ancak Türkiye'de ne siyasal partilerin, ne de daha üst düzlemde hükümetin/devletin bir bilim politikası olduğunu söylemek, özellikle de tutarlı, uzun erimli, partiler üstü bir bilim politikasının olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir.

Türkiye'de bilim politikası oluşturma açasından Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarında güçlü bir irade söz konusudur. Prof. Ernest Hirsch, o dönemdeki kadronun bakışını řu biçimde anlatmaktadır; "Bilgi ve diploma dağıtan büyük mağazaya benzeyen yüksek öğrenim merkezi değil, tam tersine, düşün yaratma santrali olarak çalışan derin düşünme ve inceleme yuvaları kurmak gerektiğini kavramışlardı." Ancak, 1942 yılına gelindiğinde Niyazi Berkes, Türkiye'de bilimsel düşünüşün kuruluşunda ve gelişmesinde önemli sorunlar olduğundan söz etmektedir.

1960'lı yıllarda planlı döneme geçişle birlikte "akademik araştırmaları desteklemek ve genç araştırmacıları teşvik etmek" amacıyla TÜBİTAK kurulmuştur. Kurumsal açasından bu gelişmeye rağmen bilimsel gelişme açasından istenilen düzeyde sonuçların elde edilemediği 1983 yılında TÜBİTAK'ın da katılımıyla hazırlanan Türk Bilim Politikası (1983-2003) başlıklı raporda belirtilmektedir. Rapora göre ölkemiz, "gerek harcamalar gerek araştırıcı insangücü açasından yetersiz bir durumda" bulunmaktadır. Raporda, 20 yıl içinde "Bilimde Çağdaş Uygarlık Düzeyine Ulaşmak" ölküsünü gerçekleştirmek için uygulanacak bilim politikasının ana hedefleri belirlenmiştir. Aynı yıl, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu oluşturulmuş, ancak bu Kurul ilk toplantısını 1989 yılında yapabilmiştir.

1987 yılında ölkemiz Avrupa Birliğine tam üyelik başvurusunda bulunmuştur. Özellikle 2000'li yılların başından itibaren, ulusal bilim politikası oluşturma çabasının ve genel olarak bilimsel çalışmaların Avrupa Birliği sürecinin etkisine girdiği görölmektedir.

Bu bildiriye, Türkiye'de bir bilim politikasının varlığı ve bu politikanın tutarlı, uzun erimli ve doğru öncelikler üzerine kurulu olup olmadığı sorgulanacaktır. Bu bağlamda, küresel süreçlerin ve Avrupa Birliği'nin Türk Bilim Politikasına olası ve mevcut etkileri de çalışmanın kapsamı içindedir. Çalışmada, Türkiye'nin toplumunun ihtiyaçlarını dikkate alan bir bilim politikasına ihtiyaç duyduğu vurgulanmaktadır.